

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtämistä työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille on valmisteltu hallitusohjelman kirjauksen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeiluhankkeista saatujen kokemusten pohjalta. Lähtökohtaisesti kuntien roolin vahvistaminen työllisyyspalvelujen järjestäjänä on työttömyyden hoidon kannalta toimivaksi arvioitu ja kuntien toiveiden mukainen uudistus, jonka tavoite on parantaa työllisyyspalvelujen vaikuttavuutta. Esitetystä toteutustavassa on kuitenkin merkittäviä ongelmia.

Uudistuksen keskeisin ongelma on rahoitusmalli. Esityksen mukaan työvoimapalvelujen valtionosuus perustuisi pitkälti kunnan väestöpohjaan. Työikäisen väestön määrän painoarvo rahoituksessa olisi 70 % ja työttömyyden painoarvo 30 %. Malli kohtelee Pohjois-Karjalan kuntien kaltaisia korkean työttömyyden kuntia erityisen huonosti. Esitetty Pohjois-Karjalan ja maakunnan kuntien kannalta täysin kestävä rahoitusmalli ei ole hyväksyttävissä ja se pitää muuttaa palvelutarpeen mukaiseksi. Rahoituskriteerien tulee olla vahvasti kytköksissä palvelujen paikalliseen tarpeeseen.

Toinen uudistuksen keskeinen ongelma on työvoimapalvelujen ja järjestämisvastuun siirtyminen 20 000 hengen työvoiman vähimmäismäärävaatimuksen takia suuressa osassa maata kuntien yhteistoiminta-alueille. Keinotekoisien, väestömäärään pohjautuvien alueiden muodostaminen ei vastaa uudistuksen perustavoitetta. Vähimmäismääräraja ei saa olla ehdoton. Kuntien tulee voida itse päättää vapaaehtoisuuden pohjalta kyseiselle alueelle sopivimmasta ja tarkoituksenmukaisimmasta tavasta järjestää palvelut.

Nykytilanteen kuvaus havainnollistaa hyvin nyt käytössä olevien työttömyyden hoitoon kehitettyjen palvelujen ja toimintamallien moninaisuuden ja samalla sen, että toimenpiteiden laajasta kirjosta

huolimatta työttömyyden hoitaminen edellyttää entistä tehokkaampia toimintamalleja. Uudistus on näin ollen perusteltu, joskaan varsinaiseen työnvälityksen tehostamiseen ei juuri esitetä toimenpiteitä. Lisäksi monet esitetyt muutokset (mm. kunnilta poistuva mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen ja työkokeilun enimmäiskeston lyhentäminen) heikentävät entisestään heikoimmassa asemassa olevien työttömien työllistymistä. Esitetyt vaikeasti työllistyvien tilannetta heikentävät muutokset tulee korjata niin, että asiakkaita voidaan ohjata pitkäkestoisiin ja pitkällä tähtäimellä vaikuttavampiin palveluihin.

Työvoimapalvelu-uudistuksessa on tärkeää mahdollistaa palvelujen järjestämisessä paikallisten erityispiirteiden huomiointi, joustavuus ja asiakaslähtöisyys. Lisäksi on varmistettava se, että valtakunnallisesti hoidettavat tietohallinto- yms. tehtävät tukevat saumattomasti paikallistason käytännön työtä. Tehtävien siirron kuntiin tulee vahvistaa kuntien roolia työllisyyden hoidossa ja luoda puitteet paikallisiin erityispiirteisiin ja -tarpeisiin sekä kunnan muuhun, elinvoimaan ja osaamispalveluihin liittyvään tehtäväkenttään pohjautuville toimenpiteille ja lähipalvelulle.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Uudistuksen yleisen tason tavoite on hyvä. Työvoimapalvelujen rahoitusmallin tulee kuitenkin olla paitsi kannustava, myös tarpeisiin vastaava ja oikeudenmukainen. Rahoituskriteereissä tulee huomioida paremmin työttömyyden taso ja siihen liittyvät haasteet. Työttömyyden hoitaminen on vaikeampaa korkean työttömyyden ja haasteellisten olosuhdetekijöiden kunnissa, joiden elinvoimaisuuteen vaikuttavat usein mm. väestörakenteen ikääntymiseen sekä toimialarakenteeseen ja infrastruktuuriin liittyvät haasteet. Tällaisissa olosuhteissa työttömyysjaksot helposti venyvät, työttömyyden hoitaminen vaikeutuu, osaavan työvoiman saatavuuteen tulee ongelmia ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmat lisääntyvät.

Rahoitusmalli on korjattava oikeudenmukaiseksi. Kunnille siirtyviä tehtäviä vastaavien resurssien ja rahoituksen tulee siirtyä täysimääräisesti ei vain kuntakentälle koko maan tasolla vaan kaikkiin kuntiin, muuten uudistuksessa on sekä suuria voittajia että häviäjiä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Esityksen mukaan työvoimapalvelut siirretään kunnille. Käytännössä tehtävät siirtyvät kylläkin kuntasektorille, mutta vaaditun 20 000 henkilön vähimmäistyövoimamäärän takia suurimmassa osassa maata kuntien yhteistoiminta-alueille. Tätä perustellaan palvelujen yhdenvertaisella saatavuudella ja päällekkäisyyksien välttämiseksi, mutta samalla vaatimus uhkaa vesittää uudistuksen alkuperäisen tarkoituksen työllisyyden hoidon ja kuntien muiden tehtävien lähemmästä yhteensovittamisesta.

Vaatimus vähintään 20 000 henkilön työvoimasta tarkoittaa esimerkiksi Pohjois-Karjalassa sitä, että maakuntaan voi syntyä vain kaksi yhteistoiminta-alueita, sillä vuonna 2020 Joensuun kaupungin ulkopuolella työvoimaan kuului koko maakunnassa työssäkäyntitilaston tietojen mukaan vain noin 36 000 henkilöä. Esitetty työvoiman vähimmäisvaatimus tarkoittaisi siis sitä, että mikään muu kunta kuin Joensuu tai esimerkiksi Pielisen Karjalan tai Keski-Karjalan seutukunnat eivät yksin voisi

muodostaa yhteistoiminta-alueita. Niiden olisi joko oltava mukana Joensuun alueessa, mikä tarkoittaisi yhtä laajaa koko maakunnan kattavaa aluetta tai sitten jouduttaisiin muodostamaan ns. reikäleipämalli, jossa maakunnan pohjois- ja eteläosien kunnat olisivat samassa alueessa, vaikka kyseessä ei olisi lain tarkoittama yhtenäinen toiminnallinen alue.

Lakiin lisätty poikkeus järjestämistä vastuusta (kielelliset syyt tai työssäkäyntialueiden yhdistämisen välttäminen, mutta silloinkin vähintään 17 000 henkilön työvoima), mahdollistaisi Pohjois-Karjalaan periaatteessa kolme aluetta, mutta tarkoittaisi sitä, että Joensuun työssäkäyntialueen kuntia pitäisi liittää maakunnan etelä- ja pohjoisosien alueisiin, mikä rikkoisi luontaisen työssäkäyntialueen. Ehdottomia rajoja ei tule asettaa. Kuntien tulee itse voida päättää työvoimapalvelujen järjestämisessä sovellettavasta aluejaosta, järjestämistavasta ja yhteistyöstä.

On tärkeää, että valtio sitoutuu korvaamaan tehtävien siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Uuden, 22.5.2022 voimaan tulleen työvoimapalvelujen asiakaspalvelumallin kustannukset on huomioitava. Asiakaspalvelumalli tiivistää yhteistyötä lisäämällä työnhaun yksilöllistä tukea ja lisää siten myös palvelujen järjestämisen kustannuksia. Esityksessä asiakaspalvelumalli ja sen kustannukset on tuotu esille, mutta joissakin kohdin esityksessä puhutaan vuoden 2019 kustannuksista, joissa uusi asiakaspalvelumalli ei vielä ole mukana. Rahoituksen mitoitus tulee tehdä kaikkien siirtyvien tehtävien laajuuden ja vaativuuden edellyttämällä tavalla.

Esitettyjä rahoituskriteerejä perustellaan kannustavuudella, mutta malli ei vastaa riittävällä tavalla palvelutarpeisiin eikä sitä voi pitää oikeudenmukaisena. Työvoimapalvelujen tulisi perustua asiakkaiden palvelutarpeeseen. Työvoimapalvelujen tarve on suuri korkean ja pitkittyneen työttömyyden kunnissa, joissa väestörakenteeseen vielä usein liittyy haasteellisia piirteitä (tarve on suurempi mm. ohjauspalveluille, jotka liittyvät terveyteen, työkykyyn yms.). Ikääntyneiden, yli 55-vuotiaiden työllistyminen edellyttää erityistoimenpiteitä kunnissa, joissa ikääntyneitä työttömiä on paljon. Kuntien elinvoimaisuuden kannalta tärkeässä osaavien työvoiman saatavuudessa, saavutettavuudessa, muuttoliikkeessä yms. on suuria eroja kuntien välillä, suuria haasteita on erityisesti reuna-alueilla. Palvelujen saatavuus on turvattava myös harvaan asutuilla alueilla.

Maahanmuuttajien ja kansainvälisten osaajien työllistäminen on tärkeää paitsi kasvualueilla ja niillä alueilla, joilla jo on maahanmuuttajia, myös niillä alueilla, jonne uusia osaajia tarvitaan väestörakenteen ikääntymisen ja eläköityvien suuren määrän takia. Kansainvälisen maahanmuuton edistäminen pienille ja syrjäisille paikkakunnille edellyttää toimenpiteitä ja riittäviä resursseja.

Edellä esille tuoduista tarpeista huolimatta lakiesityksen mukaan 70 % rahoituksesta kohdentuisi työikäisen 18-64 -vuotiaan väestön määrän ja vain 30 % laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Käytännössä valtaosa työttömyyden hoitamiseen tarkoitettua rahoituksesta siis jaettaisiin täysin riippumatta kunnan työttömyys- tai työllisyystilanteesta ja asiakkaiden todellisesta palvelutarpeesta. Malli suosii suuria kaupunkeja, joilla työmarkkinat jo lähtökohtaisesti toimivat usein keskimääräistä paremmin. Pohjois-Karjalassa työvoimapalvelujen rahoitus laskisi esityksessä olevan laskelman

mukaan nykytilanteeseen verrattuna 35 euroa per asukas, noin 26 %. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä ns. uudessa kunnassa menetyksen merkitys on vielä suhteellisesti suurempi kuin nykyisessä kunnassa. Rahoitusmalli vastaa tarpeisiin paremmin ja on oikeudenmukaisempi, kun kriteerien suhteet ovat toisinpäin eli laajan työttömyyden painoarvo on 70 % ja työikäisten 30 %.

Koska kuntakohtaiset muutokset nykymallin ja tulevan rahoitusmallin välillä ovat suuret, siirtymäajan on oltava viisi vuotta, niin että kokonaisuudessaan uuteen malliin siirrytään vuodesta 2029 alkaen. Tähän siirrytään asteittain niin, että ensimmäisenä kokonaisuutena vuonna eli 2025 toteutuu 20 %, seuraavana 40 % jne. Jos uudistus tulee voimaan 1.12.2024, ja siirtymäaika on esitetty kolme vuotta, rahoitus ei voi määräytyä kokonaisuudessaan laskennallisista perusteista vielä vuonna 2026 kuten esimerkiksi luvussa 8 on todettu. Luvussa 12 puhutaan kahden vuoden siirtymäajasta.

Kunnat ovat olleet merkittäviä toimijoita palkkatukityöllistämisen, mutta eivät voisi uudistuksen jälkeen myöntää palkkatukea itselleen, joten kunnilta poistuisi oleellinen valtionosuuksilla tuettu työllistämisen muoto. Toisaalta uudessa mallissa kuntien vastuu työttömyyden kustannusten rahoituksesta laajenee ja vastuu myös kasvaa työttömyyden pitkittyessä. Kunnilla on ehdottomasti jatkossakin oltava mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen. Jos tämä ei ole mahdollista, kuntien muulla rahoituksella palkkaamat heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt tulisi lukea mukaan laajaan työttömyyteen ja siten rahoituskriteeriin.

Palkkatuen enimmäiskesto on tarkoitus uudistuksessa lyhentää. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen keston tulisi voida olla pidempi kuin esitetty 10 kuukautta. Myös esitetty työkokeilun lyhentäminen kuuteen kuukauteen nykyisestä 12 kuukaudesta hankaloittaa heikommassa asemassa olevien tilannetta entisestään. Työkokeilun enimmäisaika tulisi pitää nykyisessä 12 kuukaudessa.

Asiakastietojen käsittelyyn ja tietorekisterien pitäjyyteen, tietosuojasetuksen edellyttämään tietojen minimointiin ja asiakkaiden oikeusturvaan liittyy joukko Kuntaliiton lausunnossaan esille nostamia vastuukysymyksiä ja tulkinnanvaraisuuksia, jotka on selkiytettävä ennen uudistuksen voimaantuloa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Uudistuksen arvioidaan vahvistavan työllisyyskehitystä, joten sen taloudelliset vaikutukset on arvioitu positiivisiksi. Uudistuksessa luotava malli on toisaalta uusi ja merkittävästi nykymallista poikkeava, joten sen vaikutusten arviointi on vaikeaa ja arviointiin liittyy runsaasti epävarmuustekijöitä. Suuriin rakenteellisiin uudistuksiin liittyy aina myös riskejä, joten uudistuksen etenemistä ja vaikutuksia mm. kuntatalouteen ja palvelujärjestelmän toimivuuteen on seurattava tarkasti.

Kuntien tehtävät kasvavat uudistuksessa merkittäväällä tavalla. Valtio on sitoutunut korvaamaan tehtävien siirron myötä kunnille siirtyvät kustannukset ja myös siirrosta aiheutuvat muutuskustannukset täysimääräisesti. Lupauksista on pidettävä kiinni. Tämä edellyttää rahoitusmalliin korjaamista. Lisäksi erityisesti uudistuksen toteutuksen alku- ja siirtymävaiheeseen liittyy riskejä, jotka voivat näkyä odottamattomina tietojärjestelmä-, tila- yms. kustannuksina. Myös valtion tietojärjestelmäpalvelujen kustannusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Palvelujen toimivuus ja rahoitus on kaikissa tapauksissa taattava.

Mallin rahoituskriteereissä painottuu vahvasti työikäisen väestön määrä työttömyyden ja todellisen palvelutarpeen kustannuksella. Pohjois-Karjalassa esitettyjen kriteereiden käyttöönotto merkitsisi ilman siirtymäkautta rahoituksen pientymistä 35 eurolla asukasta kohden, noin 6 milj. euroa vuodessa. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä, varsinkin jos sopeuttamiseen käytettävissä oleva siirtymäkausi on lyhyt. Pohjois-Karjala on maakunta, jota rasittaa maan korkein työttömyys. Huhtikuussa 2022 työttömien osuus työvoimasta oli Pohjois-Karjalassa 12,5 % eli 3,4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin maassa keskimäärin. Lisäksi työvoima ikääntyy ja kohtaantongelmat lisääntyvät. Sekä korkea työttömyys, että työllisyyskehityksen turvaaminen edellyttävät toimenpiteitä ja riittäviä resursseja. Siirtymäkauden on oltava viisi vuotta.

Työttömyyskriteerin pientä painoarvoa perustellaan esityksessä erityisesti kannustinvaikutuksella: mikäli kriteerin painoarvo olisi suuri, kunnalla ei olisi kannustinta vaikuttaa työttömyyden alenemiseen, sillä korkea työttömyys tuo sille valtionosuuksia. Mikäli luottamus kuntien toiminnan motiiveihin on näin heikko, rahoitusmalliin olisi voitu yrittää rakentaa työllistämiseen kannustavaa tuloksellisuuselementtiä sen sijaan, että päädytään määrittämään 70 % rahoituksesta työikäisten määrän pohjalta - siis täysin riippumatta siitä, miten vaikuttavia työllisyystoimenpiteitä alueella tehdään. Esitettyä mallia ei voi pitää kannustavana.

Uudistuksessa muutetaan myös työttömyysturvan rahoitusvastuun kohdentumista kuntiin. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentumisesta aiheutuva laskennallinen vaikutus kuntien rahoituksen tasapainoon on negatiivisin Pohjois-Karjalassa. Työttömyysturvan rahoitusvastuun muutokset on tarkoitus tasata uudistuksessa erillisellä tasausmenettelyllä. Tästä lupauksesta on ehdottomasti pidettävä kiinni.

Asiakkaiden kannalta palvelujen oletetaan uudistuksessa paranevan, kun palvelut voidaan paremmin linkittää kuntien muuhun tehtäväkenttään ja paikallisiin erityispiirteisiin. Palvelujen saavutettavuus puolestaan paranee, mikäli palveluverkosto uudistuksen yhteydessä odotusten mukaisesti laajenee. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että palvelujen laatu ei eriydy eivätkä pienet erityisryhmät jää ilman palveluja. Esitetystä rahoitusmallista Pohjois-Karjalan työttömyyden ja työllisyyden hoitoon käytettävissä oleva rahoitus pienenee neljänneksellä. Vaikka rahoituksen laskun vaikutus tulee täysimääräisenä voimaan vasta siirtymäajan jälkeen, on vaikea uskoa, että palvelut rajusti laskevilla resursseilla paranevat esitetyllä tavalla. Rahoitusmallia on muutettava oikeudenmukaisemmaksi, jotta palvelut voidaan turvata. Pohjois-Karjalan kunnat tulevat olemaan valtaosin menettäjiä myös samaan aikaan voimaan astuvissa sote-uudistuksen siirtolaskelmissa.

Molempien uudistusten negatiiviset vaikutukset tulisivat merkittävästi heikentämään kuntien taloutta.

Uudistuksessa siirtyy huomattava joukko TE-toimistojen työntekijöitä kuntiin, ja myös muita henkilösiirtoja eri organisaatioiden välillä tapahtuu. Siirrot edellyttävät hyvää henkilöstö- ja muutosjohtamista ja henkilöstön tukemista.

Suuri osa nykyisistä TE-palveluista toimii paikallisina palveluina, mutta vaativampia tehtäviä ja yhteisiä tietovarantoja hoidetaan myös tulevaisuudessa valtakunnallisesti keskitettyinä. Näiden palvelujen toimivuuteen ja tasapuoliseen saatavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kansainväliseen rekrytointiin liittyvän EURES-palvelun valtakunnallinen koordinaatiotehtävä on ollut Pohjois-Kajalan TE-toimistolla. Alueella olevan henkilöstön osaamisen hyödyntäminen on tärkeää myös uudessa työvoimapalvelumallissa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

--

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

--

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Mittavan rakenteellisen uudistuksen onnistumisen takaamiseksi on tärkeää toimia suunnitelmallisesti ja ennakoivasti. Palvelut ja henkilöstön tuki on turvattava tehtävien siirtovaiheessa. Uudistuksen toimeenpanon vaikutuksia ja erityisesti resurssien riittävyyttä on seurattava.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Esitetyllä lakiuudistuksella on useita liittymäkohtia perustuslain eri pykäliin. Kansalaisten osalta merkityksellisiä asioita ovat mm. yhdenvertaisuuteen ja yksityisyyden suojaan liittyvät kohdat, joiden perustuslain mukaisuuteen uudistuksen toteutuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Toukokuussa asiaa käsitellyt Kuntaliiton hallitus piti omassa lausunnossaan hallituksen esitystä perustuslain mukaista kunnallista itsehallintoa rajoittavana. Syynä on vaatimus kuntien yhteistoiminnasta. Kunnallista itsehallintoa rajoittavana voidaan pitää myös esitettyä kuntaa tai työllisyysaluetta koskevaa arviointimenettelyä, joka voisi käynnistää alueiden yhdistämiseen tai muuttamiseen johtavan neuvottelumenettelyn.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Lain mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisen tulee perustua elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin sekä asiakkaiden palvelutarpeeseen. Myös rahoituksen tulisi perustua esitettyä vahvemmin palvelutarpeeseen, niin että järjestettävät palvelut vastaisivat asiakkaiden tarpeita ja esimerkiksi laissa edellytettyyn ennakointiin olisi resurssit.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaisissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Vaatimus vähintään 20 000 henkilön työvoimasta sopii huonosti lain tarkoitukseen. Vaatimus voi rikkoa luontaiset työssäkäyntialueet ja muodostaa toiminnallisen esteen työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle. Vaatimus voi myös hankaloittaa uudistuksessa tavoiteltua TE-palvelujen linkittämistä kuntien muuhun tehtäväkenttään. Suomessa on vain alle 30 kuntaa, jotka täyttävät työvoimamääräkriteerin ja pystyisivät järjestämään tehtävät yksin. Tehtävät ovat siis siirtymässä kuntasektorille, mutta käytännössä kuntien yhteistoiminta-alueille, jotka päätettäisiin vähimmäiskoon pohjalta. Ehdottomia työvoimapohjaisia rajoja ei tule asettaa. Kuntien tulee voida itse päättää yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta varmistaen sen, että aluejako ei muodosta estettä työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Kunnat eivät voisi myöntää palkkatukea itselleen. Näin ollen kunnilta poistuisi oleellinen valtionosuuksilla tuettu työllistämisen muoto. Kunnilla tulee jatkossakin ehdottomasti olla mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen. Muuten riskinä on, että muut tahot eivät pysty työllistämään vaikeasti työllistyviä ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien tilanne vaikeutuisi entisestään. Mikäli kuntien palkkatukityöllistäminen ei ole jatkossa mahdollista, vaikeasti työllistyvien muunlainen työllistäminen kuntiin olisi huomioitava rahoituskriteereissä. Muiden työnantajien palvelukseen palkkatuella työllistetty henkilö luetaan rahoituskriteerin pohjana olevan laajan työttömyyden piiriin. Mikäli kunta palkkaa omiin tehtäviinsä (esim. ulkoilualueiden kunnossapitoon tms.) muulla rahoituksella kuin palkkatuella työllistymisen kannalta haasteellisiin ryhmiin kuuluvia henkilöitä, jotka ovat palkkatuella työllistyviin rinnastettavia, nämä tulisi lukea laajan työttömyyden piiriin ja siten rahoituskriteeriin.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämismäärästä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Työvoimaviranomaisella on oltava käytössään työvoimapalvelujen tarjoamiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot asiakkaista. Tämä koskee kaikkia työllisyysasioiden parissa työskenteleviä ml. tietojen vaihto hyvinvointi- ja työllisyysalueiden välillä, mikä on tärkeää mm. monialaisen tuen tarpeen arvioinnissa.

Kehittämisen ja hallintokeskuksen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen on tuettava työvoimaviranomaisen paikallistason käytännön työtä. Yhteistyön kehittäminen ja hallintokeskuksen ja työvoimaviranomaisen välillä on oltava saumatonta. Myös valtakunnallisesti hoidettavien tehtävien tehokkuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Esitetty valtionosuuden laskentamalli ei ole oikeudenmukainen kummassakaan uudessa tehtävässä. Esityksen mukaan työvoimapalvelujen valtionosuudesta 70 % kohdentuisi työikäisen 18-64-vuotiaan väestön määrän ja vain 30 % laajan työttömyyden käsitteen perusteella. Käytännössä valtaosa työttömyyden hoitamiseen tarkoitetusta rahoituksesta siis jaettaisiin täysin riippumatta kunnan työttömyys- tai työllisyystilanteesta ja asiakkaiden todellisesta palvelutarpeesta. Rahoitusmalli

vastaa paremmin tarpeisiin ja on oikeudenmukaisempi, kun kriteerien suhteet ovat toisinpäin. Eli laajan työttömyyden painoarvon tulee olla 70 % ja työikäisten määrän 30 %.

Työttömyysturvan valtionosuus kohdentuisi esityksen mukaan pelkästään työikäisten 18-64 vuotiaiden mukaan. Myös tämä esitys on epäoikeudenmukainen, koska kuntien kulut työttömyysturvan rahoituksesta kohdentuvat hyvin pitkälti työttömyyden tason mukaisesti. Lisäksi Pohjois-Karjalan työttömyyden rakenne on koko maata vaikeampi ts. kustannuksia työttömyysturvan rahoituksesta tulee varmasti suhteessa koko maata enemmän. Työttömyysturvan valtionosuuksissa tulee käyttää samaa perustetta kuin esitimme peruspalvelujen valtionosuuteen eli laaja työttömyys 70 % ja työikäiset 30 %.

Esityksen perusteella siirtymäajaksi jäisi vain 2 vuotta ja yksi kuukausi. Siirtymäajan on oltava viisi vuotta uudistuksen voimaantulosta laskettuna.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki erityyppisopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomioon esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Mahonen Sirpa

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto - Niiranen Kimmo, maakunta-asiamies,
maakunnan edunajaminen- yksikkö